

Laidiens: 18.07.2019., Nr. 145

Oficiālās publikācijas Nr.: 2019/145.2

Latvijas Bankas noteikumi Nr. 176

Rīgā 2019. gada 16. jūlijā

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas prasības, veicot ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanu un pārdošanu

*Izdoti saskaņā ar
Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas
un terorisma un proliferācijas finansēšanas
novēršanas likuma 7. panta 1.¹ daļu,
22. panta ceturto daļu un 47. panta trešo daļu un
Starptautisko un Latvijas Republikas
nacionālo sankciju likuma 13. panta 4.⁹ daļu*

I. Vispārīgais noteikums

1. Noteikumi nosaka prasības kapitālsabiedrībām, kas saņēmušas Latvijas Bankas licenci ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai (tālāk tekstā – kapitālsabiedrība):

1.1. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā noteikto pienākumu izpildei attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un masveida iznīcināšanas ieroču izgatavošanas, glabāšanas, pārvietošanas, lietošanas vai izplatīšanas (tālāk tekstā – proliferācija) finansēšanas riska novērtēšanu, iekšējās kontroles sistēmu un tās izveidi, klientu izpēti un klientu veikto darījumu uzraudzību;

1.2. Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likumā noteikto pienākumu izpildei attiecībā uz starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju (tālāk tekstā – sankcijas) riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas izveidi un kontroli.

II. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riska novērtēšana

2. Kapitālsabiedrība, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai un klientiem piemītošo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju risku, atbilstoši savam darbības veidam veic un dokumentē šādu risku novērtējumus:

2.1. noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risks;

2.2. terorisma finansēšanas risks;

2.3. proliferācijas finansēšanas risks;

2.4. sankciju risks.

3. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riska novērtējumus apstiprina kapitālsabiedrības valde, ja tāda ir izveidota, vai kapitālsabiedrības augstākā pārvaldes institūcija.

4. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risks ir iespējamība, ka kapitālsabiedrība var tikt izmantota noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā vai terorisma vai proliferācijas finansēšanā.

5. Sankciju risks ir iespējamība, ka kapitālsabiedrība var tikt iesaistīta sankciju prasību pārkāpšanā, apiešanā vai neizpildē.

6. Kapitālsabiedrība, veicot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riska novērtējumus, ņem vērā riskus, kuri:

6.1. identificēti Eiropas Savienības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējumā;

6.2. identificēti nacionālajā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējumā;

6.3. identificēti sektorālajā risku novērtējumā;

6.4. raksturīgi attiecīgās kapitālsabiedrības darbībai.

7. Kapitālsabiedrība, veicot tās darbībai piemītošo risku novērtējumus, ņem vērā riskus, kurus rada kapitālsabiedrības veiktie un plānotie ārvalstu valūtu pirkšanas un pārdošanas darījumi. Kapitālsabiedrībai piemītošo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju risku novērtējumiem izmanto vismaz šādu informāciju:

7.1. kapitālsabiedrības veikto un plānoto darījumu skaits un apjoms;

7.2. to kapitālsabiedrības darījumu, kuri veikti, neidentificējot klientu, skaits un apjoms;

7.3. ar kapitālsabiedrības klientiem, to rezidences (reģistrācijas) valstīm, klientu saimniecisko vai personisko darbību, izmantojamiem pakalpojumiem un produktiem un to piegādes kanāliem, kā arī ar to veiktajiem darījumiem saistīto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riskus ietekmējošo faktoru analīze, kas aptver šādus riskus ietekmējošos faktorus:

7.3.1. klienta risks, kas piemīt klientam, t.sk., ja klients ir juridiskā persona vai juridisks veidojums, – tā juridiskajai formai un īpašnieku struktūrai, kā arī klienta vai klienta patiesā labuma guvēja saimnieciskajai vai personiskajai darbībai;

7.3.2. valsts un ģeogrāfiskais risks, t.sk. risks, ka klients vai klienta patiesais labuma guvējs ir saistīts ar valsti vai teritoriju, kuras ekonomiskie, sociālie, tiesiskie vai politiskie apstākļi var liecināt par valstij piemītošu augstu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma vai proliferācijas finansēšanas vai sankciju risku;

7.3.3. klienta izmantoto pakalpojumu risks, t.i., risks, ka klients ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas vai pārdošanas pakalpojumu var izmantot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai, terorisma vai proliferācijas finansēšanai vai sankcijās noteikto ierobežojumu pārkāpšanai, apiešanai vai neizpildei;

7.3.4. pakalpojumu sniegšanas veida risks, kas saistīts ar veidu, kādā klients saņem ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas pakalpojumu vai to izmanto.

8. Ar klientu saistītie būtiskākie noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riskus paaugstinošie faktori ir šādi:

8.1. darījuma attiecības ar klientu tiek uzturētas vai gadījuma rakstura darījums ar klientu tiek veikts neparastos apstākļos;

8.2. klients ir juridiskā persona vai juridisks veidojums, kas ir privāto aktīvu pārvaldīšanas sabiedrība;

8.3. klients ir juridiskā persona, kas emitē vai ir tiesīga emitēt uzrādītāja akcijas (kapitāla vērtspapīrus) vai kam ir nominālie akcionāri;

8.4. klients regulāri veic liela apjoma darījumus;

8.5. klienta – juridiskās personas vai juridiskā veidojuma – īpašnieku vai dalībnieku struktūra šķiet neparasta vai pārāk sarežģīta, ņemot vērā tā darbības veidu;

8.6. klients ir juridiskā persona vai juridisks veidojums, kura īpašnieku vai dalībnieku struktūra apgrūtina iespēju noteikt tā patieso labuma guvēju;

8.7. klients ir biedrība, nodibinājums vai tiem pielīdzināms juridisks veidojums, kuram nav peļņas gūšanas rakstura.

9. Ar klienta saimniecisko vai personisko darbību saistītie būtiskākie noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riskus paaugstinošie faktori ir šādi:

9.1. klienta saimnieciskā darbība vai personiskā darbība nav saistīta ar Latvijas Republiku;

9.2. klienta saimnieciskā darbība ir saistīta ar:

9.2.1. azartspēļu organizēšanu;

9.2.2. inkasācijas pakalpojumu sniegšanu;

9.2.3. starpniecību darījumos ar nekustamajiem īpašumiem;

9.2.4. tirdzniecību ar dārgmetāliem un dārgakmeņiem;

9.2.5. tirdzniecību ar ieročiem un munīciju;

9.2.6. naudas pakalpojumu sniegšanu;

9.2.7. metāllūžņu iepirkšanu un pārdošanu;

9.3. klienta saimnieciskajai darbībai nav raksturīgi darījumi ārvalstu valūtā.

10. Ar klienta rezidences (reģistrācijas), saimnieciskās vai personiskās darbības veikšanas valsti vai ģeogrāfisko tvērumu saistītie būtiskākie noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riskus paaugstinošie faktori ir šādi:

10.1. valsts vai teritorija, kas uzticamā avotā, piemēram, savstarpējā novērtējumā vai precīzos novērtējuma ziņojumos, ir norādīta vai pārbaudes ziņojumos minēta kā valsts vai teritorija, kurai nav atbilstīgu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas vai terorisma vai proliferācijas finansēšanas novēršanas sistēmu, t.sk. tāda, kuru starptautiskā Finanšu darījumu darba grupa (*Financial Action Task Force*) novērtējusi kā augsta riska valsti vai kā

jurisdikciju, kurā īstenotie pasākumi cīņai ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai terorisma vai proliferācijas finansēšanu neatbilst starptautiskajām prasībām;

10.2. valsts vai teritorija, kurai piemērotas sankcijas, embargo vai līdzīgi pasākumi, t.sk. finanšu vai civiltiesiski ierobežojumi, ko noteikusi, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācija, Eiropas Savienība vai cita starptautiskā organizācija, kuras dalībvalsts ir Latvija, un kuri ir tieši piemērojami vai ieviesti Latvijā;

10.3. valsts vai teritorija, kura uzticamā avotā norādīta kā valsts vai teritorija, kurā ir ievērojams korupcijas un citu noziedzīgu darbību līmenis;

10.4. valsts vai teritorija, kura uzticamā avotā norādīta kā tāda, kura nodrošina finansējumu vai atbalstu teroristu darbībai, vai kurā darbojas uzticamā avotā norādītas teroristiskas organizācijas;

10.5. valsts vai teritorija, kura iekļauta Eiropas Savienības vai Ministru kabineta apstiprinātajos zemu nodokļu un beznodokļu valstu un teritoriju sarakstos;

10.6. valsts vai teritorija, kurā notiek aktīva militārā darbība;

10.7. valsts vai teritorija, kura uzticamā avotā norādīta kā tāda, kas nodrošina vai atbalsta proliferāciju.

11. Ar klienta izmantoto pakalpojumu vai to sniegšanas veidu saistītie būtiskākie noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riskus paaugstinošie faktori ir šādi:

11.1. gadījuma rakstura darījumi, neidentificējot klientu;

11.2. neklātienē pastāvošas darījuma attiecības vai gadījuma rakstura darījumi.

12. Būtiskākie noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas riskus pazeminošie faktori, kas saistīti ar klienta rezidences (reģistrācijas), saimnieciskās vai personiskās darbības veikšanas valsti, ir šādi:

12.1. valstī darbojas efektīvas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas sistēmas;

12.2. valstī ir noteiktas tādas prasības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas apkarošanas jomā, kas atbilst organizāciju, kuras nosaka standartus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā, noteiktajiem starptautiskajiem standartiem, un valsts minētās prasības faktiski īsteno;

12.3. valstī ir zems korupcijas risks;

12.4. valstī ir zems tādu noziedzīgu nodarījumu līmenis, kuru rezultātā var tikt iegūti līdzekļi noziedzīgā ceļā.

13. Kapitālsabiedrība regulāri, atbilstoši tai piemītošajiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riskiem, bet ne retāk kā reizi trijos gados, veic noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju risku novērtējumu pārskatīšanu un aktualizēšanu. Kapitālsabiedrība noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju risku novērtējumus pārskata un aktualizē katrā gadījumā, pirms tā plāno veikt pārmaiņas tās darbības procesos, pārvaldības struktūrā, sniegtajos pakalpojumos un produktos, pakalpojumu un produktu piegādes kanālos, klientu bāzē vai darbības ģeogrāfiskajos reģionos, t.sk. pirms jaunu tehnoloģiju vai pakalpojumu ieviešanas.

III. Iekšējās kontroles sistēma un tās izveide

14. Kapitālsabiedrība, pamatojoties uz tās pēdējo veikto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju risku novērtējumiem, izveido noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmu (tālāk tekstā – iekšējās kontroles sistēma), t.sk. izstrādājot un dokumentējot attiecīgas politikas un procedūras, kuras apstiprina kapitālsabiedrības valde, ja tāda ir izveidota, vai kapitālsabiedrības augstākā pārvaldes institūcija.

15. Iekšējās kontroles sistēma ir kapitālsabiedrības īstenots pasākumu kopums, kas ietver uz Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma prasību izpildes nodrošināšanu vērstas darbības, paredzot tam atbilstošus resursus un veicot darbinieku apmācību, lai pēc iespējas novērstu kapitālsabiedrības iesaistīšanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā, terorisma vai proliferācijas finansēšanā vai sankciju prasību pārkāpšanā, apiešanā vai neizpildē.

16. Kapitālsabiedrība, izveidojot iekšējās kontroles sistēmu, tajā paredz un dokumentē:

16.1. kapitālsabiedrības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju risku izvērtēšanas kārtību un kārtību, kādā tiek novērtēts, dokumentēts un pārskatīts ar klientu, tā rezidences (reģistrācijas) valsti, klienta saimniecisko vai personisko darbību, izmantotajiem pakalpojumiem un produktiem un to piegādes kanāliem un veiktajiem darījumiem saistītie noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riski;

16.2. kārtību un apjomu, kādā, pamatojoties uz kapitālsabiedrības veikto klienta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju risku novērtējumiem un ievērojot Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā, Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likumā un citos normatīvajos aktos noteiktās klienta izpētes minimālās prasības, veicama klienta izpēte;

16.3. klientu veikto darījumu uzraudzības kārtību;

16.4. aizdomīgu darījumu atklāšanas kārtību;

16.5. sankciju izpildes kārtību;

16.6. kārtību, kādā kapitālsabiedrība atturas no tāda darījuma veikšanas, kurš saistīts vai par kuru vai par kurā iesaistītajiem naudas līdzekļiem ir pamatotas aizdomas, ka darījums ir saistīts ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai terorisma vai proliferācijas finansēšanu, vai ir pamatotas aizdomas, ka darījumā iesaistītie naudas līdzekļi ir tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā vai saistīti ar terorisma vai proliferācijas finansēšanu vai šāda noziedzīga nodarījuma mēģinājumu;

16.7. kārtību, kādā kapitālsabiedrība ziņo Finanšu izlūkošanas dienestam par aizdomīgiem darījumiem, t.sk. par aizdomām attiecībā uz sankciju apiešanu vai apiešanas mēģinājumu finanšu ierobežojumu izpildē;

16.8. kārtību, kādā kapitālsabiedrība ziņo Valsts drošības dienestam par sankciju pārkāpšanu vai tās mēģinājumu un tā rezultātā iesaldētiem līdzekļiem un informē par to Latvijas Banku;

16.9. kārtību, kādā kapitālsabiedrība Finanšu izlūkošanas dienestam iesniedz sliekšņa deklarāciju;

16.10. kārtību, kādā kapitālsabiedrība glabā un iznīcina klienta izpētes un klienta veikto darījumu uzraudzības gaitā iegūto informāciju un dokumentus;